

Załącznik do uchwały
Nr XXVI/263/21
Rady Gminy Dolice
z dnia 30 marca 2021r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE DOLICE NA LATA 2021 - 2024

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

Wprowadzenie	3
1. Przemoc – podstawy teoretyczne	5
2. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Dolice.....	7
2.1. Charakterystyka Gminy Dolice	7
2.2. Temat przemocy wśród dorosłych mieszkańców gminy Dolice	9
2.3. Zjawisko przemocy w środowisku szkolnym	12
2.4. Cyberprzemoc	15
3. Analiza realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w Gminie Dolice	16
3.1. Procedura „Niebieska Karta”	16
3.2. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Gminie Dolice	17
3.2.1. Zespół Interdyscyplinarny	17
3.2.2. Działania Policji	20
3.2.3. Pomoc społeczna	20
3.2.4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	21
4. Analiza SWOT	22
5. Założenia Gminnego programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024	23
5.1. Cel Programu i jego adresaci	23
5.2. Obszary, kierunki i rodzaje działań	25
5.3. Realizatorzy Programu	30
5.4. Finansowanie Programu	30
5.5. Oczekiwane efekty Programu	31
6. Spis tabel i wykresów.....	31

WPROWADZENIE

Rodzina jest podstawową jednostką społeczną i najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka. Kształtuje naszą osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Rodzice czy opiekunowie są wzorem dla dzieci. Więzy rodzinne powinny być trwałe i opierać się na wzajemnym zaufaniu i poczuciu bezpieczeństwa. Dom rodzinny postrzegamy jako bezpieczne środowisko przed całym złem zewnętrznego świata. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami oparte na miłości i zrozumieniu.

W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz z oczekiwaniami społecznymi. Przemoc domowa może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Przemoc w rodzinie stanowi zjawisko powszechnie występujące w naszym społeczeństwie. Niestety wciąż jeszcze pozostaje w ukryciu „czterech ścian domów”. Dotyka rodziny o różnym statusie społecznym i ekonomicznym, a nie jak dotychczas sądzono występuje wyłącznie w środowiskach marginesu społecznego.

Gradacja zjawiska przemocy w rodzinie i jego destrukcyjny wpływ na jednostkę stanowi niebagatelny problem społeczny, dlatego jednym z głównych zadań polityki społecznej powinno być przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

System przeciwdziałania przemocy w Polsce określa ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. 2020r. poz. 218 z późn. zm.), która m.in. wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz z jej sprawcą.

Ustawodawca w art. 6 ust. 2 oraz art. 9 wyżej cytowanej ustawy wyznaczył gminom zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednym z nich jest opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Niniejszy Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2024 jest kontynuacją Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019-2020, a także wprowadza w wyniku analizy wyników lokalnej diagnozy problemów społecznych, nowe kierunki działań. Obejmuje zadania do realizacji dla wszystkich jednostek i instytucji, które nakłada ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Zadania i sposób ich realizacji dostosowane są do potrzeb mieszkańców gminy Dolice i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe.

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

Podstawą do przygotowania Programu była diagnoza środowiska lokalnego oraz dostępne dane statystyczne. Założenia Programu są zgodne ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dolice na lata 2021 – 2027, przyjętą uchwałą Nr XXIV/246/21 Rady Gminy Dolice z dnia 25 lutego 2021 r.

Przy opracowywaniu Programu uwzględniono dokumenty programowe i strategiczne oraz obowiązujące regulacje prawne:

- 1) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. 1997 r., Nr 78, poz. 483 z późn. zm).
- 2) ustawa z 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020r. poz. 218 z późn. zm.),
- 3) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. z 2011 Nr 209 poz. 1245),
- 4) ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821),
- 5) ustawa z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020r. poz.1876 z późn. zm.),
- 6) ustawa z 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2019r. poz. 2277 z późn. zm.),
- 7) ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050).
- 8) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2020r. poz. 1444 z późn. zm.),
- 9) ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30 z późn. zm.),
- 10) ustawa z dnia 25 lutego 1964r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359),
- 11) ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2020r., poz. 360 z późn. zm.),
- 12) ustawy z dnia 24 sierpnia 2001r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 431 z późn. zm.),
- 13) ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910 z późn. zm.),
- 14) Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Stargardzkim na lata 2021-2024, przyjęty uchwałą Nr XXIII/310/20 Rady Powiatu Stargardzkiego z dnia 16 grudnia 2020 r.,
- 15) Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 ustanowiony uchwałą Nr XXII/224/20 Rady Gminy z 29 grudnia 2020 r.

1. ZJAWISKO PRZEMOCY – PODSTAWY TEORETYCZNE

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, **definiuje przemoc** jako „jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne osób dotkniętych przemocą”.

Wyróżnia się następujące **formy przemocy**:

- 1) przemoc fizyczna - to forma agresji łącząca się naruszeniem granic ciała. Jej celem jest zadanie „ofierze” bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia;
- 2) przemoc psychiczna – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości, wzbudzanie w osobie doznającej przemocy strachu. Ta forma przemocy powoduje u „ofiary” poważne szkody psychiczne;
- 3) przemoc seksualna – to m. in. wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowanych praktyk seksualnych, zmuszanie do prostytucji, krytykowanie zachowań seksualnych;
- 4) przemoc ekonomiczna – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie;
- 5) zaniedbanie – to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych. Tej formy przemocy najczęściej doświadczają dzieci.

Fazy przemocy: w pierwszych latach rozwijania się przemocy w rodzinie występuje specyficzny cykl, składający się z trzech powtarzających się faz¹:

- I faza – narastania napięcia oraz agresji sprawcy. Każdy drobiazg wywołuje irytację osoby stosującej przemoc, najmniejsza rzecz jest powodem do awantury, sprawca staje się coraz bardziej niebezpieczny, prowokuje kłótnie. Osoba doświadczająca tego stanu, stara się opanować sytuację i oddalić zagrożenie. Czasem, nie mogąc wytrzymać napięcia, sama prowokuje spięcie, by wreszcie mieć to za sobą. Następuje wówczas druga faza – gwałtownej przemocy.
- II faza – gwałtownej przemocy. Z mało istotnych powodów dochodzi do ataku agresji i rozładowania złości. Osoba doświadczająca przemocy doznaje zranień fizycznych i psychicznych, znajduje się w stanie szoku. Stara się uspokoić sprawcę i ochronić siebie. Odczuwa przerażenie, złość, bezradność, wstyd, traci ochotę do życia.
- III faza – tzw. „miodowego miesiąca”. Tutaj wszystko się zmienia. Gdy partner wyładował już swoją złość i zaczyna sobie zdawać sprawę ze swoich czynów, zmienia zachowanie. Tłumaczy się i usprawiedliwia, ma poczucie winy, okazuje skruchę, przeprosza, obiecuje poprawę, zaczyna okazywać ciepło i miłość, przynosi prezenty. Ofiara zaczyna wierzyć w zmianę oraz w to, że przemoc była jedynie incydentem. W tej fazie osoby doświadczające przemocy najczęściej decydują się na wycofanie skargi na sprawcę. Jednak wkrótce znów

¹ www.niebieskalinia.pl

zaczyna się faza narastania napięcia i wszystko się powtarza. Z biegiem czasu skraca się długość „miodowego miesiąca”, wydłuża się czas trwania faz poprzednich, a ich dotkliwość jest coraz silniejsza.

Skutki przemocy w rodzinie to nie tylko szkody fizyczne, ale również trwałe następstwa w psychice człowieka. Bezpośrednie skutki przemocy można podzielić na:

- 1) objawy fizyczne (m.in. otarcia, obrzęki, rany, złamania, oparzenia),
- 2) objawy emocjonalne (m.in. smutek, wycofanie, wzrost lęku i niepokoju, izolacja, depresja, zmienność nastrojów, niska samoocena),
- 3) objawy społeczne (m.in. nieufność, nieumiejętność nawiązywania kontaktu, wyuczona bezradność, spadek poczucia kompetencji),
- 4) objawy seksualnego wykorzystywania dziecka (m.in. seksualizacja kontaktów międzyludzkich, wciąganie innych dzieci w nietypową aktywność seksualną, świadomość seksualna wykraczająca poza poziom dojrzałości dziecka, ucieczki z domu, próby samobójcze, problemy psychiatryczne).

Nie ulega wątpliwości, że doświadczanie przemocy w rodzinie, niesie za sobą szczególnie dotkliwe konsekwencje. Wiąże się to z faktem, że sprawcami przemocy są osoby bardzo dobrze znane ofiarom (rodzice, dziadkowie, rodzeństwo, dalsza rodzina), a ofiarami są osoby, które powinny być otoczone szczególną opieką (dzieci, osoby niepełnosprawne, starsze).

Rodziny z problemem alkoholowym są rodzinami pewnego szczególnego ryzyka. W społeczeństwie funkcjonuje jednak równie mylne przekonanie, jakoby przemoc występowała głównie w takich domach. Jest to mit i stereotyp, podobnie jak stwierdzenie, że za przemoc „odpowiada” alkohol, bo za przemoc odpowiada ten, kto przemoc stosuje. Wiadomo, że alkohol odcina mechanizmy kontrolne, co sprawia że łatwiej wtedy stosować przemoc.² Za przyczyny przemocy uznaje się również chłodną atmosferę

w domu, złą sytuację socjalną i ekonomiczną rodziny. Trudno jest uchwycić prawdziwe rozmiary przemocy w rodzinie, chociaż jest ona zjawiskiem dość powszechnym.

Zjawisko przemocy w rodzinie, ze względu na swoją złożoność, zasługuje na miano problemu interdyscyplinarnego i wymaga międzysektorowej ciągłej współpracy wielu instytucji i organizacji pośrednio lub bezpośrednio związanych z problematyką przemocy w rodzinie. Tylko podejmowanie wspólnych, systematycznych i ciągłych działań może w sposób skuteczny przyczynić się do zmniejszenia skali przemocy w rodzinie.

²www.stopuzaleznieniom.pl

2. DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY NA TERENIE GMINY DOLICE

W 2020 r. na terenie gminy Dolice została przeprowadzona „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice”. Obejmowała ona podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych przez firmę Nowe Horyzonty z siedzibą we Wrocławiu, w gminie Dolice wśród grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- 1) dorośli mieszkańcy;
- 2) dzieci i młodzież szkolna;
- 3) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, obejmujących m.in.:

- 1) postawy społeczne dotyczące problemów istotnych w środowisku lokalnym;
- 2) zagadnienia związane z przemocą w rodzinie, w tym przekonania dotyczące modelu wychowania dzieci i młodzieży w kontekście stosowania kar fizycznych;
- 3) zagadnienia związane z cyberprzemocą³.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY DOLICE

Położenie gminy i jej demografia

Gmina Dolice jest gminą wiejską, położoną w południowej części powiatu stargardzkiego, w województwie zachodniopomorskim. Powierzchnia gminy wynosi 237 km², zamieszkuje ją blisko 8 000 osób, średnia gęstość zaludnienia wynosi 34 osoby na 1 km². Strukturę administracyjną gminy tworzą 23 sołectwa.

Wg danych GUS na przestrzeni ostatnich 15 lat liczba mieszkańców Gminy Dolice spadła. Średni wiek mieszkańca wynosi 39,7 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańca województwa zachodniopomorskiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańca Polski.

³ Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Tab. 1. Liczba mieszkańców gminy Dolice w latach 2017-2019

	Liczba osób		
	2017	2018	2019
Gmina Dolice	7959	7887	7802
mężczyźni	4020	3975	3931
kobiety	3939	3912	3871
urodzenia	91	72	78
zgony	99	91	89

źródło: GUS w Szczecinie

Analizując dane statystyczne dotyczące gminy, wyraźnie widoczny jest procentowy spadek ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym przy jednoczesnym wzroście ludności w wieku poprodukcyjnym. Udział ludności w wieku poprodukcyjnym przekracza 12% udział w liczbie ludności ogółem, w związku z tym, ludność gminy należy do społeczeństw starzejących się (w 2017r. - 17,2%, w 2018r. - 17,8%, w 2019r. - 18,6%).

Jednocześnie w ciągu trzech ostatnich lat w Gminie Dolice odnotowano ujemny przyrost naturalny.

Rynek pracy

Sytuacja mieszkańców gminy na rynku pracy w ostatnich latach poprawiła się. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych z Gminy Dolice w latach 2013-2015 była około dwukrotnie wyższa niż w latach 2017-2019. Systematycznie spada liczba osób bezrobotnych, co może świadczyć zarówno o podejmowaniu zatrudnienia, jak i pozostawaniu bez zatrudnienia i bez rejestracji. Stopa bezrobocia w 2019 r. wyniosła 4,5% (w 2013 r. – 11,9%).

Na uwagę zasługuje dynamiczny wzrost ilości nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, szczególnie w sektorze prywatnym budownictwa. W 2019 r. 424 osoby fizyczne prowadziły działalność gospodarczą, w stosunku do roku 2017 nastąpił wzrost o 61 osób.

Infrastruktura kulturowa

Zasoby w zakresie kultury są nieodłącznym elementem budowania tożsamości i kształtowania pozytywnych postaw i zachowań wśród społeczności lokalnej. Na terenie gminy funkcjonuje Gminne Centrum Kultury w Dolicach ukierunkowane zarówno na dzieci, młodzież, jak i dorosłych. Jako koordynator amatorskiego ruchu artystycznego oraz form edukacji kulturalno-oświatowej zajmuje się organizacją zajęć muzycznych, teatralnych, recytatorskich, plastycznych i tanecznych. Centrum prowadzi też działalność klubową, organizuje konkursy, spotkania, wystawy, uczestniczy i współorganizuje imprezy charytatywne, sportowe i integracyjne. Jest miejscem spotkań i zapleczem dla działalności grup zorganizowanych, w tym aktywnych grup seniorów. GCK koordynuje pracę świetlic wiejskich. Funkcjonują one w 9 miejscowościach. Z powodzeniem działa także na terenie gminy Gminna Biblioteka Publiczna z 4 filiami bibliotecznymi. Są to placówki dobrze zaopatrzone w księgozbiór, w tym nowości wydawnicze. Ważnym ogniwem w obszarze kultury jest również oferta organizacji pozarządowych działających w poszczególnych miejscowościach.

Edukacja i wychowanie

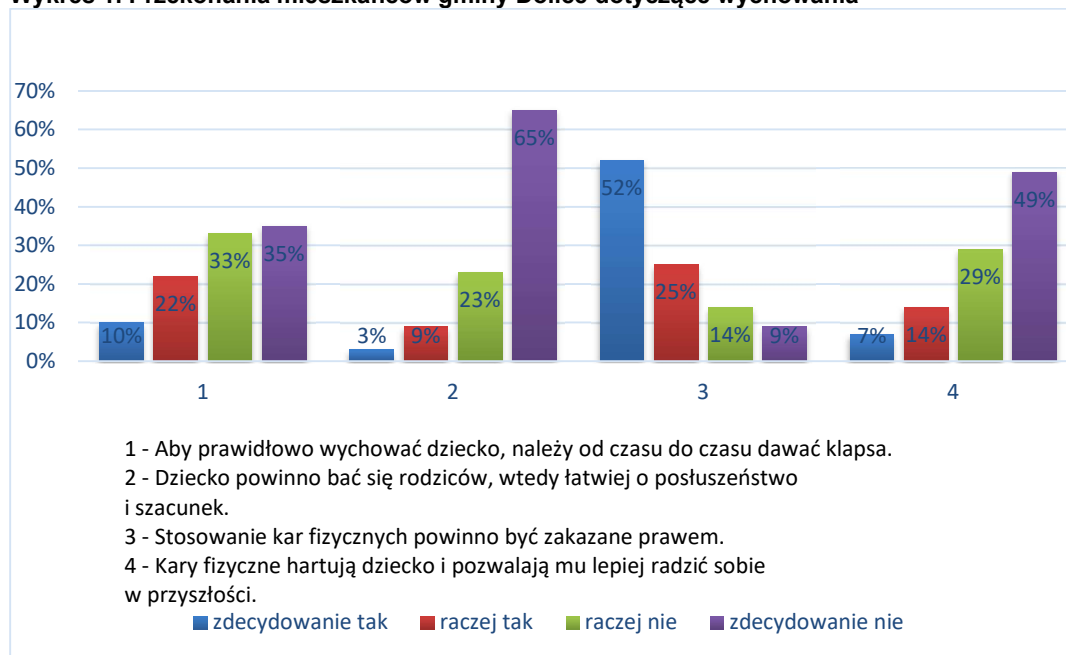
Edukacja w Gminie Dolice skoncentrowana jest w czterech szkołach podstawowych, są to: Szkoła Podstawowa im. Olimpijczyków Polskich w Rzeplinie, Szkoła Podstawowa w Sądowie, Szkoła Podstawowa w Dobropolu Pyrzyckim i Szkoła Podstawowa w Dolicach. W szkołach funkcjonują również oddziały przedszkolne, tzw. zerówki. Ponadto we wszystkich szkołach prowadzone są Zespoły Wychowania Przedszkolnego dla dzieci w wieku od 3 do 5 lat. Infrastruktura placówek jest zróżnicowana. Szkoły są dobrze wyposażone w sprzęt i pomoce dydaktyczne, dysponują dużym terenem przyszkolnym i posiadają zaplecze sportowe. Trzy szkoły mają do dyspozycji hale sportowe, boiska wielofunkcyjne, siłownie zewnętrzne, jedna szkoła kort tenisowy. We wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia wyrównawcze, zajęcia w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zajęcia rozwijające zdolności i umiejętności uczniów, koła przedmiotowe i koła zainteresowań.

W ramach pomocy w opiece i wychowaniu dziecka określonej w ustawie z 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na terenie gminy funkcjonują dwie Placówki wsparcia dziennego prowadzone w formie opiekuńczej: jedna w Dolicach oraz jedna w Brzezynie. Placówki dysponują łącznie 30 miejscami.

2.2. TEMAT PRZEMOCY WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY DOLICE

Dorośli mieszkańcy Gminy Dolice zostali zapytani o przekonania dotyczące wychowania dzieci. Stwierdzenie „Aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa” u większości mieszkańców spotkało się z odrzuceniem – łącznie 68% nie zgadza się z takim stwierdzeniem. Dodatkowo, łącznie 78% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się ze stwierdzeniem, że stosowanie kar fizycznych hartuje dziecko i pozwala sobie lepiej radzić w przyszłości. Aż 77% badanych zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem. Kolejne stwierdzenie: „Dziecko powinno bać się rodziców, wtedy łatwiej o posłuszeństwo i szacunek” spotkało się z negacją 88% respondentów.

Wykres 1. Przekonania mieszkańców gminy Dolice dotyczące wychowania

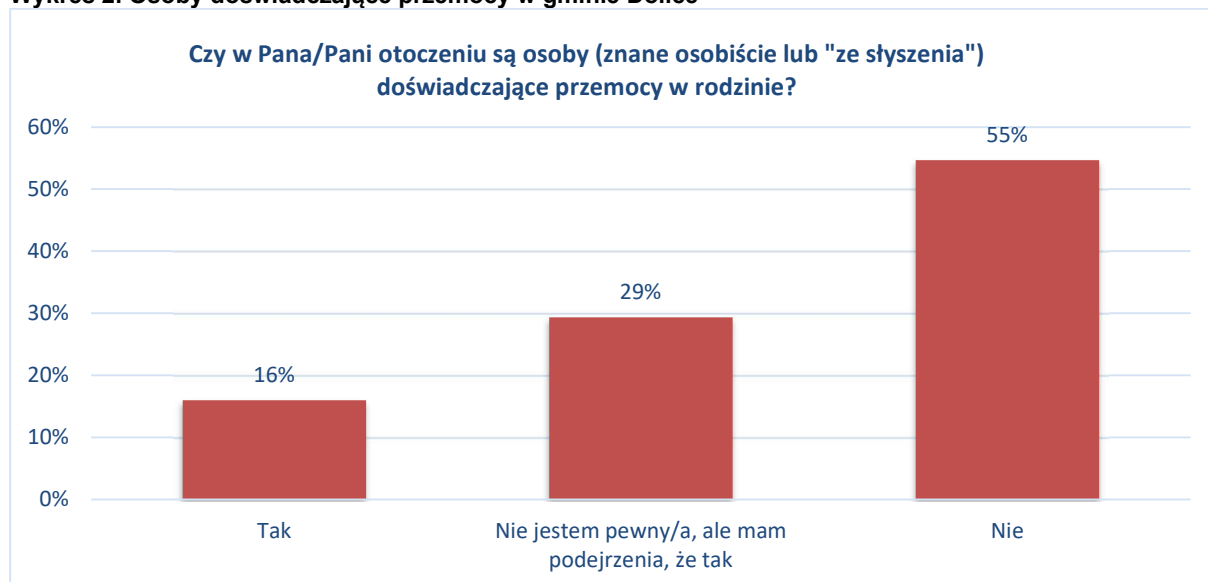

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Pozytywnym aspektem są również przekonania wyrażane przez dorosłych mieszkańców gminy Dolice, którzy w zdecydowanej większości zaprzeczyli mitom, że:

- Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać;
- Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary;
- Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych.

Wykres 2. Osoby doświadczające przemocy w gminie Dolice

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Wyniki badania w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie wśród dorosłych mieszkańców gminy Dolice wskazują, że 16% respondentów zna osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie, a 29%

respondentów podejrzewa, że ma w swoim otoczeniu osoby, które doświadczają przemocy w rodzinie. Wśród badanych mieszkańców 74% nie wie, do jakich instytucji może zgłosić się osoba doświadczająca przemocy w rodzinie. Pozostałe 26% respondentów pomocy szukałoby w Ośrodku Pomocy Społecznej lub na Policji.

Tab. 2. Przekonania mieszkańców gminy Dolice dotyczące przemocy

Twierdzenie %	Zdecydowanie prawdziwe	Raczej prawdziwe	Raczej nieprawdziwe	Zdecydowanie nieprawdziwe
Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol	31	50	11	8
Przemoc zdarza się tylko w rodzinach z marginesu społecznego.	12	19	43	26
Ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna	58	28	5	9
Przemoc w rodzinie to prywatna sprawa, nikt nie powinien się wtrącać	4	6	38	52
Przemoc jest tylko wtedy, gdy są widoczne ślady na ciele ofiary	4	7	19	69
Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych	5	7	23	65

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Łącznie 81% badanych mieszkańców gminy zgadza się lub raczej zgadza się ze stwierdzeniem, że przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol. Warto pamiętać, że spożywanie alkoholu nasila tendencję do stosowania przemocy, ale nie jest jej bezpośrednią przyczyną. Oznacza to, że wyleczenie uzależnienia od alkoholu nie zawsze oznacza zakończenie problemu przemocy w rodzinie.

W społeczeństwie obecne jest przekonanie, że przemoc nie zdarza się w tzw. „dobrych domach”. 69% mieszkańców gminy nie jest skłonny myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie, co oznacza, że w ich opinii przemoc występuje nie tylko w domach z marginesu społecznego. Ponadto, łącznie 86% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że ofiarą przemocy w rodzinie może stać się zarówno kobieta, jak i mężczyzna.

Kolejnym zagadnieniem badanym w ramach ankiety była cyberprzemoc. Zjawisko cyberprzemocy najkrócej definiuje się jako przemoc z użyciem technologii informacyjnych i komunikacyjnych. (...) Podstawowe formy zjawiska to nękanie, straszenie, szantażowanie z użyciem Internetu, publikowanie lub rozsyłanie ośmieszających, kompromitujących informacji, zdjęć, filmów oraz podszywanie się pod kogoś wbrew jego woli. Do działań określanych mianem cyberprzemocy wykorzystywane są głównie: poczta elektroniczna, czaty, komunikatory, strony internetowe, blogi, serwis społecznościowe, grupy dyskusyjne, serwisy SMS i MMS⁴.

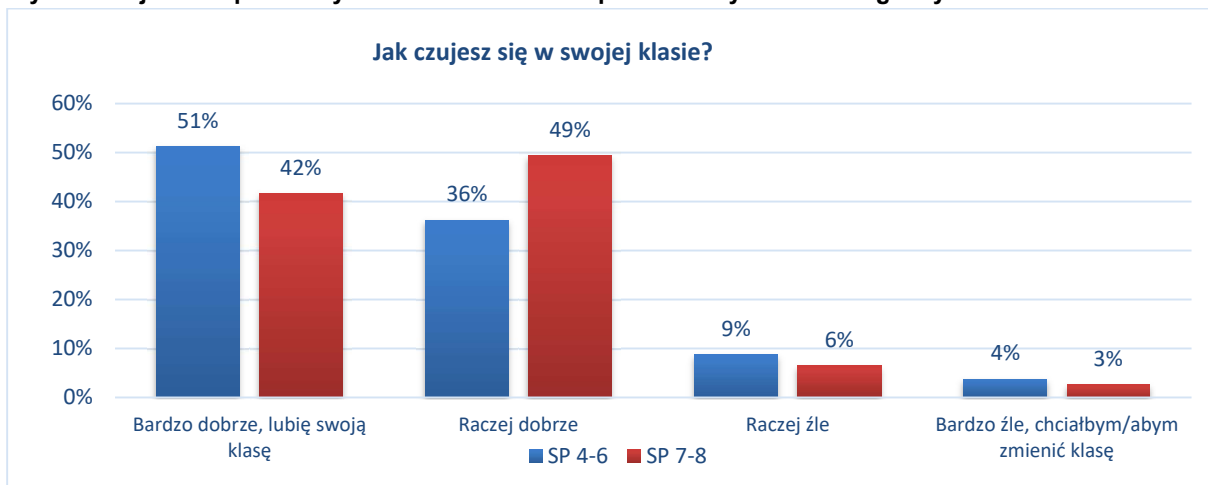
Badania wykazały, że cyberprzemoc stanowi dla lokalnej społeczności problem. Mianowicie 21% badanych nie jest pewna, ale ma podejrzenia, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (np. włamania na konto, oszustwa, wyłudzenia, zniesławienia). Aż 34% ankietowanych zna osoby poszkodowane za pomocą Internetu.

⁴www.dzieckowsieci.pl, Wojtasik, Ł. Cyberprzemoc - charakterystyka zjawiska

2.3. ZJAWISKO PRZEMOCY W ŚRODOWISKU SZKOLNYM

Zjawisko przemocy w środowisku młodych ludzi staje się problemem coraz bardziej aktualnym i wymagającym podjęcia odpowiednich rozwiązań. Agresja ujawniająca się w szkole często ma swoje źródła w przemocy domowej, kiedy rodzice uczą swoje dzieci niewłaściwych wzorców reagowania i podejmowania kontaktów z innymi.

Wykres 3. Zjawisko przemocy wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Dolice

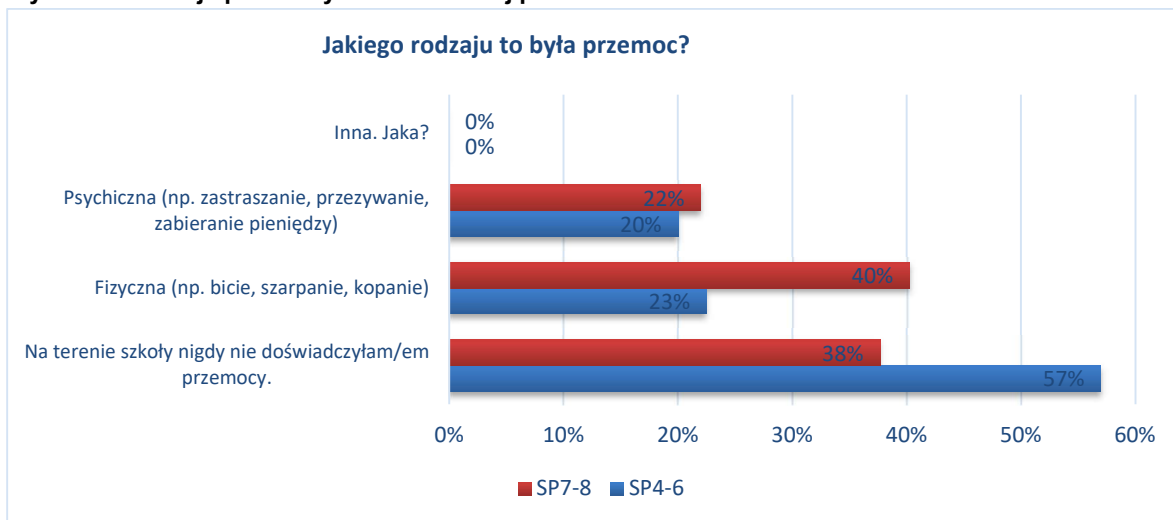
Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

W pierwszej kolejności uczniowie szkół podstawowych z terenu gminy Dolice zostali zapytani o to, jak czują się w swojej klasie. Wyniki są zadowalające. Uczniowie w przeważającej części czują się w swojej klasie dobrze, lub raczej dobrze: SP 4-6 - łącznie 87%⁵ i SP 7-8 - łącznie 91%. Nie należy jednak bagatelizować faktu, że 13% uczniów klas 4-6 SP i 9% uczniów klas 7-8 SP przeciwnie określa swoje odczucia.

Uczniowie zostali zapytani, jakiego rodzaju przemocy doświadczają w szkole. Młodszy uczniowie w równym stopniu doświadczają przemocy fizycznej (23%) i psychicznej (20%), natomiast starsi fizycznej (40%).

⁵ Zsumowane wyniki odpowiedzi: *bardzo dobrze, lubię swoją klasę* i *raczej dobrze*

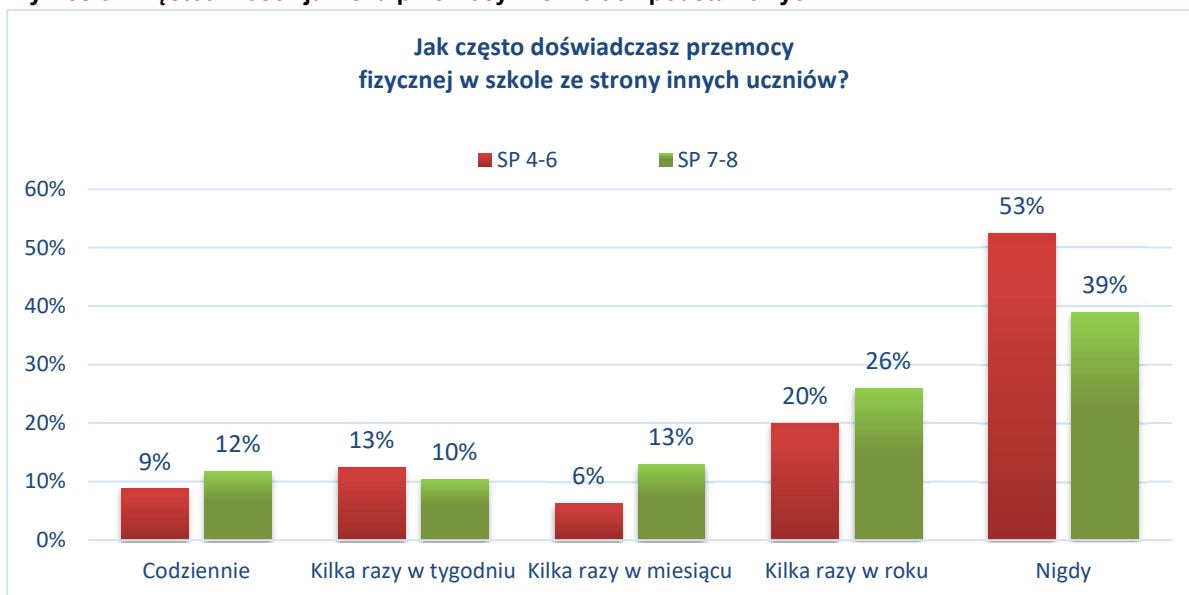
Wykres 4. Rodzaje przemocy doświadczanej przez uczniów w szkole

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Uczniowie zostali również zapytani, jak często doświadczają jakichkolwiek form przemocy. Młodszy uczniowie w równym stopniu doświadczają przemocy fizycznej (23%) i psychicznej (20%) natomiast starsi fizycznej (40%).

Wykres 5. Częstotliwość zjawiska przemocy w szkołach podstawowych

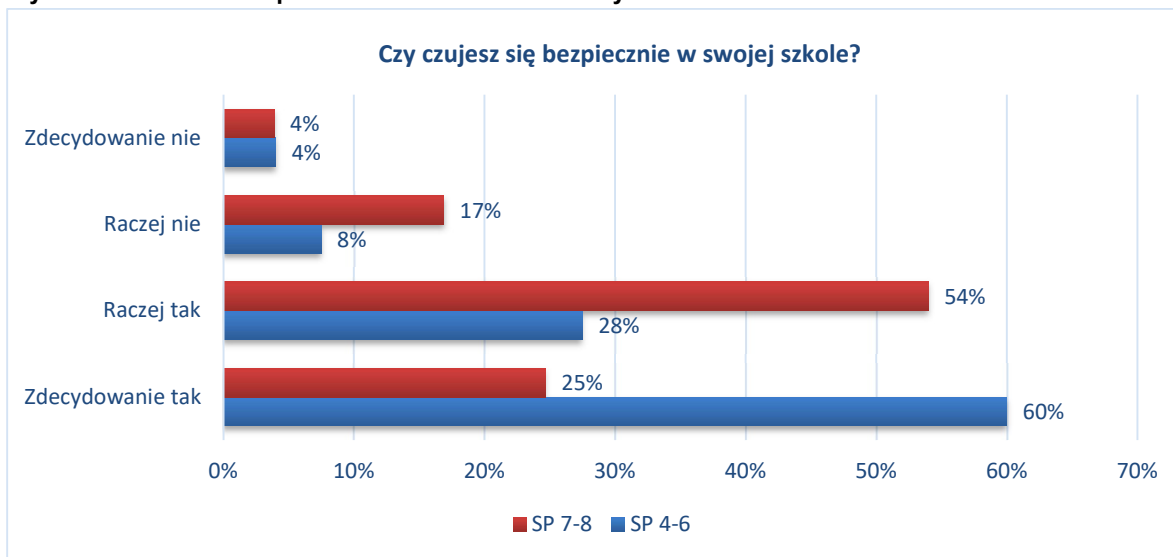

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Uczniowie odpowiadali, że są ofiarami przemocy fizycznej ze strony innych uczniów kilka razy w roku (SP 4-6 – 20%; SP 7-8 - 26%), kilka razy w miesiącu (SP 4-6 – 6%; SP 7-8 - 13%), kilka razy w tygodniu (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 - 10%) oraz nawet codziennie (SP 4-6 - 9%; SP 7-8 – 12%).

Prawie połowa uczniów nigdy nie doświadczyła tej formy przemocy (SP 4-6 – 53%; SP 7-8 - 39%).

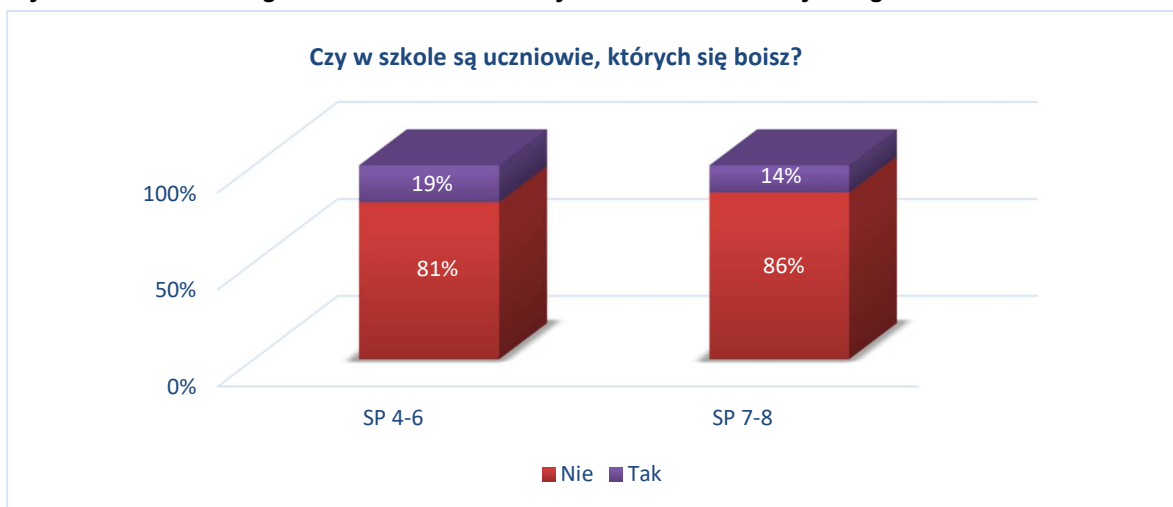
Wykres 6. Poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w szkole

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

W ankiecie nawiązywano również do poczucia bezpieczeństwa w szkole. Większość uczniów czuje się w szkole zdecydowanie lub raczej bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 88%; SP 7-8 - 79%).

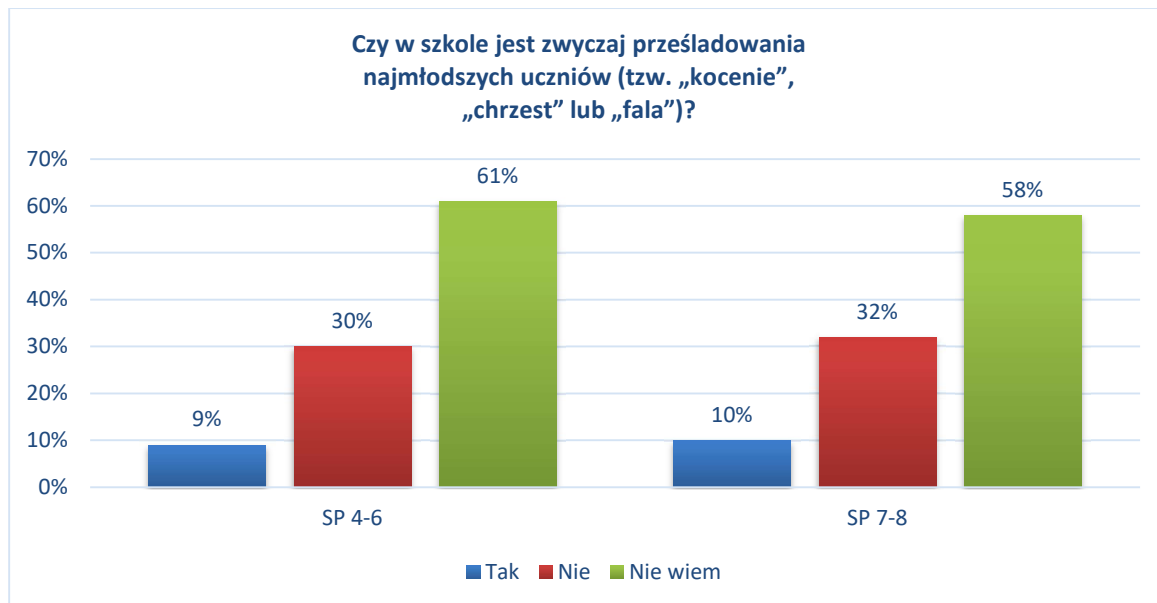
Wykres 7. Poczucie zagrożenia dzieci i młodzieży w szkołach ze strony kolegów

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

19% młodszych uczniów przyznaje, że na terenie szkoły są uczniowie, których się obawiają. Takiego samego zdania jest 14% starszych uczniów.

Wykres 8. Prześladowanie w szkołach podstawowych

Źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Dolice, 2020 r.

Z odpowiedzi udzielonych przez uczniów wynika, że w szkołach występuje zwyczaj „chrztu” młodszych uczniów, ale nie jest on rozpowszechniony.

2.4. CYBERPRZEMOC

Internet jako nieocenione narzędzie komunikacji, edukacji oraz rozrywki jest atrakcyjnym medium, szczególnie dla młodych ludzi. Należy jednak pamiętać, że korzystanie z Internetu może wiązać się z występowaniem licznych zagrożeń: przestępstw internetowych, stalkingu, sekstingu, szantażu, podszywania się, hatingu. W badaniu sprawdzono doświadczenia dzieci i młodzieży szkolnej związane z cyberprzemocą. Wyniki badań wskazują, że uczniom nie są obce wymienione poniżej doświadczenia.

23% uczniów klas 4-6 i 38% uczniów klas 7-8 doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hejtingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”. Polega ono na otrzymywaniu obraźliwych komentarzy atakujących bezpośrednio osobę. Komentarze takie są widoczne publicznie w serwisach społecznościowych i często występują w formie zmasowanej – jeden negatywny komentarz powoduje falę kolejnych. Dla dorastającej młodzieży doświadczenie hejtingu może być niezwykle traumatyczne. Okres dojrzewania jest czasem, gdy środowisko rówieśnicze stanowi najmocniejszy punkt odniesienia. Odrzucenie, a wręcz nienawiść ze strony innych młodych osób może stanowić zagrożenie dla poczucia własnej wartości i rozwijającej się tożsamości.

Uczniowie również często otrzymywali wiadomości z przezwiskami i obelgami (SP 4-6 – 22%; SP 7-8 – 34%), ich prywatne wiadomości zostały udostępnione innej osobie (SP 4-6 - 14%; SP 7-8 - 35%) oraz doświadczyli włamań na konto (SP 4-6 - 8%; SP 7-8 - 22%).

3. ANALIZA REALIZACJI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W GMINIE DOLICE

3.1. PROCEDURA „NIEBIESKA KARTA”

Procedura "Niebieskie Karty" to instytucjonalne narzędzie służące do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.

Kształt procedury oraz wzory formularzy wykorzystywanych podczas jej realizacji określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Procedura rozpoczyna się w momencie wypełnienia formularza "Niebieska Karta-A" przez policjanta, pracownika socjalnego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, ochrony zdrowia lub oświaty.

Tab. 3. Liczba Niebieskich Kart przekazanych do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba formularzy Niebieska Karta – A przekazanych do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego, w tym przez przedstawicieli:	14	18	30
Policji	10	12	28
Pomocy Społecznej	4	5	2
Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	0	0	0
Oświaty	0	1	0
Ochrony Zdrowia	0	0	0
Liczba procedur przekazanych do innych ZI	0	0	2

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego

W latach 2018-2019 liczba formularzy Niebieskiej Karty – A przekazanych do Przewodniczącego utrzymywała się na podobnym poziomie. W 2020 r. nastąpił wzrost tej liczby.

Liczba wszczynanych procedur Niebieskich Kart nie określa w sposób jednoznaczny zjawiska przemocy w rodzinie. Procedura wszczynana jest w sytuacji, gdy podmiot w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych powziął podejrzenie stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

Znaczącą większość procedur NK na terenie gminy Dolice wszczyna Policja (w 2018 r. – 10, w 2019 r. – 12, w 2020 r. – 28), najczęściej podczas interwencji w rodzinie.

Tabela 4. Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” w Gminie Dolice

	2018	2019	2020
Liczba prowadzonych procedur Niebieska Karta, w tym:	20	20	38
kontynuowanych z poprzednich lat	6	2	10
wszczętych w danym roku	14	18	28
Liczba zakończonych procedur Niebieska Karta w przypadku:			
ustania przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy	5	3	9
rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	13	5	22

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Dolicach

W latach 2018-2019 liczba prowadzonych procedur utrzymywała się na podobnym poziomie, natomiast w 2020 r. wzrosła. Większość procedur została zakończona z uwagi na brak zasadności podejmowania dalszych działań. Oznacza to, że w trakcie pracy z rodzinami, grupy robocze ustaliły, że w tych rodzinach występuje konflikt rodzinny lub inne problemy, niebędące przemocą domową, co stanowiło podstawę do zakończenia procedury NK.

Zdarza się, że procedura jest wykorzystywana w sprawach rodzinnych np. rozwodowych, związanych ze sprawami opiekuńczo-wychowawczymi lub majątkowymi. Zatem uruchomienie procedury nie zawsze jest jednoznaczne z wystąpieniem zjawiska przemocy, ale może ujawnić sytuacje mogące stanowić czynniki zagrożenia przemocą oraz zapobieganie dalszej jej eskalacji.

3.2. POMOC I WSPARCIE OSÓBI RODZIN W RAMACH PROCEDURY NIEBIESKIEJ KARTY

3.2.1. Zespół Interdyscyplinarny

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Rada Gminy Dolice uchwałą Nr XXXV/367/10 z dnia 3 listopada 2010r. ustaliła warunki funkcjonowania oraz tryb i sposób powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego w Gminie Dolice.

W gminie funkcjonuje jeden Zespół Interdyscyplinarny. W jego skład, zgodnie z Zarządzeniem Nr 210/20 Wójta Gminy Dolice z dnia 30 listopada 2020 r. wchodzi przedstawiciele:

- 1) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dolicach,
- 2) Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dolicach,
- 3) Szkoły Podstawowej w Dolicach,
- 4) NZOZ Medycyny Szkolnej w Stargardzie,
- 5) Komendy Powiatowej Policji w Stargardzie - Posterunku Policji w Dolicach,
- 6) Placówki Żandarmerii Wojskowej w Stargardzie,
- 7) Spółdzielni Socjalnej „Mała Ina” w Dolicach,
- 8) oraz Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Narkomanii.

W skład Zespołu wchodzi również kuratorzy sądowi.

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

Do zadań Zespołu Interdyscyplinarnego należy w szczególności:

- 1) pomoc osobom, rodzinom, grupom problemowym i środowiskom dysfunkcyjnym w przezwyciężeniu problemów związanych ze zjawiskiem przemocy,
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 3) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 4) podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą oraz w stosunku do osób stosujących przemoc,
- 5) rozpowszechnianie informacji o możliwości udzielenia wsparcia i pomocy osobom zagrożonym bądź dotkniętym przemocą w rodzinie,
- 6) współdziałanie z innymi instytucjami, podmiotami w celu zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie.

W praktyce przeciwdziałania przemocy zasadne jest podejście interdyscyplinarne, jako forma współpracy między służbami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, która ma na celu zintensyfikowanie działań wszystkich służb na rzecz poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Zespół Interdyscyplinarny w Dolicach w celu realizacji procedur NK tworzy grupy robocze. W skład grupy roboczej wchodzi pracownik socjalny, dzielnicowy, jeżeli w rodzinie są dzieci w wieku szkolnym - pedagog szkolny, jeśli dziecko jest w przedszkolu - wychowawca przedszkolny, a także przedstawiciel komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w przypadku problemu uzależnienia w rodzinie, a jeśli zachodzi potrzeba – pracownik ochrony zdrowia, kurator sądowy, asystent rodziny lub inny specjalista.

Tab. 5. Zespół Interdyscyplinarny i grupa robocza - zadania

Zadania/Podmiot	Zespół Interdyscyplinarny	Grupa robocza
Cel	Planowanie/realizowanie działań na poziomie strategicznym (w gminie)	Planowanie/realizowanie działań na poziomie wykonawczym w konkretnym przypadku
Skład	Osoby decyzyjne	Osoby pracujące w bezpośrednim kontakcie z rodzinami
Powołanie	Zarządzenie Wójta	Powołanie przez ZI lub Przewodniczącego
Dokumentacja	Z prac Zespołu	Dotycząca konkretnej rodziny, formularze NK, plan pomocy, wykorzystanie narzędzi diagnostycznych i pomocowych

źródło: opracowanie własne

Zadaniem grup roboczych jest opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie, monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

Tab. 6. Ochrona i pomoc osobom w ramach pracy Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba utworzonych Zespołów Interdyscyplinarnych	1	1	1
Liczba posiedzeń Zespołów Interdyscyplinarnych	6	4	6
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:			
Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego:	20	20	33
w tym rodziny z dziećmi	13	14	15
Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego ogółem	73	80	101
Kobiety	22	20	34
Mężczyźni	25	28	39
Dzieci	26	32	28
Liczba posiedzeń Grup Roboczych			
	51	83	141

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego\

W latach 2018-2019 liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego była taka sama i wyniosła 20. W 2020 r. procedura NK prowadzona była w 33 rodzinach. W jednej z rodzin w 2020 r. prowadzono 5 procedur NK. 2 procedury prowadzono w kolejnej rodzinie. W pozostałych rodzinach prowadzono po 1 procedurze NK.

Tab. 7. Udzielanie wsparcia osobom w ramach prowadzonej procedury Niebieskiej Karty w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie	48	21	40
- kobiety	21	15	28
- mężczyźni	16	4	8
- dzieci	11	4	4
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa			
- medycznego	0	0	0
- psychologicznego	8	13	18
- prawnego	2	1	2
- socjalnego	21	19	28
- zawodowego i rodzinnego	0	0	0
Liczba osób skierowanych do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Stargardzie			
Liczba osób skierowanych do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Stargardzie	0	0	0
Liczba osób skierowanych do Ośrodka Wsparcia na terenie Polski	0	0	0

Źródło: dane Zespołu Interdyscyplinarnego

W badanym okresie osobami zagrożonymi przemocą lub ofiarami przemocy najczęściej były kobiety, następnie dzieci. Osobami podejrzanymi o przemoc i sprawcami przemocy w rodzinie byli głównie mężczyźni. Wszystkie osoby miały zaproponowane wsparcie w formie poradnictwa, m.in. psychologicznego i prawnego. Jedynie część z nich skorzystała z pomocy. W ramach wszczętych procedur nie występowała konieczność udzielenia w latach 2018-2020 pomocy w formie schronienia osobom dotkniętym przemocą w całodobowych placówkach świadczących pomoc, w tym w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Stargardzie.

3.2.2. Działania Policji w zakresie przeciwdziałania przemocy

Tab. 8. Interwencje policji na terenie gminy Dolice w latach 2018-2020

	2018	2019	2020
Liczba przeprowadzonych interwencji policyjnych/domowych	36	55	22
Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty	14	12	26
Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 kk	2	2	10
Liczba skierowanych aktów oskarżenia do Sądu	2	1	5

Źródło: dane Posterunku Policji w Dolicach

Z policyjnych danych statystycznych wynika, że w 2019 r. nastąpił znaczny wzrost interwencji policji, natomiast w 2020 r. liczba ta zmniejszyła się. Niepokojącym faktem jest, że większość interwencji podejmowana była w stosunku do osób znajdujących się pod wpływem alkoholu, co w znacznym stopniu wpływało na prawdopodobieństwo wystąpienia przemocy w rodzinie. W 2020 r. w przypadku 24 wszczętych procedur NK (2 razy więcej niż w roku 2019), uzależnienie od alkoholu domniemanych sprawców przemocy, było jednym z głównych problemów w rodzinie.

W 2020 r. znacznie zwiększyła się również liczba wszczętych postępowań przygotowawczych z art. 207 kk w zakresie przestępstw związanych z przemocą oraz skierowanych aktów oskarżenia przeciwko domniemanym sprawcom przemocy.

Pomoc społeczna

Celem działania pomocy społecznej, zgodnie z ustawą z 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji.

Pomoc społeczna jest udzielana również w przypadku przemocy w rodzinie. Przemoc domowa jest przyczyną dysfunkcji rodziny, a także może być konsekwencją dysfunkcji o innym podłożu: ubóstwa, alkoholizmu, narkomanii, bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych. Wszystkie te sytuacje mogą sprzyjać występowaniu przemocy wobec bliskich, bądź z niej wynikać.

Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni. Pracujący w środowisku, postrzegani przez lokalną społeczność jako osoby właściwe do udzielenia pomocy rodzinie, zazwyczaj posiadają informacje o dysfunkcjach w rodzinach. Wykonując obowiązki służbowe w środowisku, zwracają szczególną uwagę na zachowania wskazujące na możliwość występowania przemocy w rodzinie. Wszczywanie procedury „Niebieskiej Karty” przez pracowników socjalnych może mieć również związek ze zwiększoną liczbą osób szukających rozwiązania sytuacji kryzysowej w rodzinie poprzez dialog, kontakt ze specjalistami z różnych grup zawodowych oraz uzyskaniem informacji o możliwej pomocy.

Tab. 9. Korzystający ze świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej

	2017	2018	2019
Liczba rodzin ogółem	268	248	251
% mieszkańców gminy	10,16	9,59	9,16

Źródło: dane GOPS w Dolicach

Liczba korzystających ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat systematycznie spada - w 2019 r. o pomoc zwróciło się blisko o połowę mniej rodzin w porównaniu do liczby korzystających w 2010 r.

W każdej rodzinie, w której prowadzona jest procedura Niebieskiej Karty, pracownik socjalny GOPS świadczy pracę socjalną w ramach grupy roboczej. Zakres pracy socjalnej ustalany jest indywidualnie, stosownie do sytuacji w danej rodzinie.

Zgodnie z § 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
 - b. formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całonocowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W 2020 r. pracownicy socjalni zostali powołani do 40 grup roboczych i wzięli udział łącznie w 141 posiedzeniach grup roboczych.

3.2.4. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych funkcjonuje na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Podstawowym zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób

uzależnionych od alkoholu, a w szczególności zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla takich osób.

Tab. 10. Liczba osób objętych wsparciem GKRPA w Dolicach

	2018	2019	2020
Liczba grup roboczych, do których powołano przedstawiciela GKRPA	13	16	23
Liczba osób zaproszonych na rozmowę motywującą do GKRPA, w związku z prowadzoną procedurą Niebieskiej Karty	14	16	24
Liczba osób, które podjęły leczenie uzależnienia	5	2	7

Źródło: dane GKRPA w Dolicach

Problem przemocy w rodzinie bardzo często skomasowany jest z innymi problemami społecznymi, m.in. uzależnieniami od alkoholu, czy innych substancji psychoaktywnych. Uzależnienie od alkoholu zwiększa ryzyko wystąpienia przemocy domowej. Nie oznacza to jednak, że jego nadużywanie stanowi jej przyczynę.

W ostatnich latach w gminie Dolice do ponad 90% grup roboczych, powoływani byli przedstawiciele GKRPA.

4. ANALIZA SWOT

Prezentowana analiza SWOT pozwala oszacować potencjał i zasoby będące w dyspozycji Gminy Dolice oraz braki i ograniczenia mające wpływ na stopień osiągnięcia zakładanych celów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Określa również pozytywne i negatywne czynniki w otoczeniu, poza Gminą Dolice, wpływające pośrednio na zrealizowanie zaplanowanych zadań.

Tab. 11. Analiza SWOT

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Dobra współpraca i regularne spotkania przedstawicieli instytucji i organizacji działających na rzecz rodziny w Gminie Dolice, - Wiejski charakter gminy – znajomość środowiska lokalnego -Możliwość podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia kompetencji kadry podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy poprzez regularne szkolenia i kursy, - Stałe wsparcie psychologa dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak mieszkania dla ofiary przemocy w ramach interwencji kryzysowej, - Brak gminnego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy oraz brak grupy wsparcia, - Wiejski charakter gminy – mała anonimowość osób doświadczających przemocy i jej sprawców, skutkująca niechęcią do podejmowania terapii, stygmatyzacja osób - Wypalenie zawodowe kadry

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> - Zmiany w przepisach prawnych umożliwiające skuteczniejsze formy pomocy rodzinom zagrożonym przemocą i ofiarom przemocy, - Wzrost świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy oraz uzależnień, ogólnopolskie kampanie edukacyjne, - Programy krajowe i regionalne umożliwiające sfinansowanie działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - Powstawanie i funkcjonowanie Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, dostępnych dla mieszkańców wszystkich gmin 	<ul style="list-style-type: none"> - Akceptowanie różnych form agresji i przemocy, utarte stereotypy zachowań negatywnych w społeczeństwie, - Nieograniczony i niekontrolowany przez dorosłych dostęp dzieci i młodzież szkolnej do mediów, przemoc i hejt w cyberprzestrzeni, - Ukrywanie przez rodziny występowania aktów przemocy, niechęć do współpracy, - Długi okres postępowań sądowych i ograniczona liczba narzędzi do podjęcia skutecznych działań wobec sprawców przemocy

Źródło: opracowanie własne

Po analizie diagnozy zjawiska przemocy w Gminie Dolice, zasadne jest wyodrębnienie następujących kierunków działań:

1. Kontynuacja współpracy w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego oraz innych instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy;
2. Dobre rozeznanie występowania zjawiska przemocy na terenie gminy;
3. Poszerzanie kręgu instytucji i organizacji zaangażowanych we współpracę na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
4. Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom zagrożonym oraz dotkniętym przemocą w rodzinie;
5. Podjęcie działań w kierunku utworzenia gminnego ośrodka wsparcia dla ofiar przemocy i grupy wsparcia oraz miejsca interwencji dla ofiary przemocy w rodzinie;
6. Podejmowanie działań motywujących wobec osób stosujących przemoc w kierunku korekcji zachowań;
7. Organizacja działań profilaktycznych wśród dzieci i młodzieży szkolnej oraz ich rodziców, ukierunkowanych na zapobieganie agresji i przemocy rówieśniczej, alternatywne sposoby rozładowywania negatywnych emocji i skuteczne sposoby rozwiązywania konfliktów, bez używania przemocy, edukacja z zakresu Cyberprzemocy oraz bezpiecznego korzystania z Internetu;
8. Edukacja społeczna w zakresie zwiększenia świadomości mieszkańców na temat zjawiska przemocy w rodzinie;
9. Kontynuacja szkoleń w celu podnoszenia kwalifikacji i doskonalenia kompetencji osób działających w obszarze przeciwdziałania przemocy i zapewnienie im wsparcia i konsultacji specjalistycznych.

5. ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W GMINIE DOLICE NA LATA 2021-2024

5.1. CEL PROGRAMU I JEGO ADRESACI

Głównym celem Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2021-2024 jest **rozwijanie systemu interwencji i zwiększenie form wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych, bądź uwikłanych w przemoc oraz systematyczne działania edukacyjne wśród społeczności lokalnej w zakresie przemocy i jej przeciwdziałania.**

Realizacja celu Programu odbywać się będzie w czterech obszarach działania:

- 1) Profilaktyka i edukacja społeczna;
- 2) Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 3) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc;
- 4) Wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Adresatami **Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2021-2024** są wszyscy mieszkańcy gminy Dolice, w szczególności:

osoby i rodziny zagrożone przemocą w rodzinie oraz osoby i rodziny dotknięte przemocą w rodzinie,

osoby stosujące przemoc w rodzinie,

dzieci i młodzież szkolna oraz ich rodzice,

przedstawiciele instytucji, podmiotów i służb realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

5.2. OBSZARY, KIERUNKI I RODZAJE DZIAŁAŃ

1. PROFILAKTYKA I EDUKACJA SPOŁECZNA

Rodzaje działań		Realizator/ Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Poszerzanie wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie	Przeprowadzenie diagnozy zjawiska przemocy na obszarze gminy Dolice	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki	2023 r.	- liczba opracowanych diagnoz
	Monitorowanie zjawiska przemocy na obszarze gminy Dolice	Zespół Interdyscyplinarny, GKRPA, Policja, GOPS, Szkoły, Placówki kultury	2021-2024	- liczba interwencji policji, - liczba prowadzonych procedur NK, - liczba zakończonych procedur z uwagi na ustanie przemocy, - liczba zakończonych procedur z uwagi na brak zasadności działań, - liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu przemocy w rodzinie, - liczba osób objęta działaniami GKRPA w związku z prowadzeniem w rodzinie procedury NK, - liczba osób, które podjęły leczenie uzależnienia, - liczba osób, które zwróciły się z problemem na numer telefonu zaufania - liczba dzieci korzystających z pomocy pedagogicznej, psychologicznej w związku z zagrożeniem wystąpienia przemocy w rodzinie lub stosowania przemocy w rodzinie
Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości społecznej wśród mieszkańców gminy Dolice	Organizacja lokalnych kampanii społecznych, wydarzeń i przedsięwzięć (wskazywanie na przemoc jako szkodliwość społeczną, promowanie metod wychowawczych bez użycia przemocy oraz promowanie działań służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie)	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe	2021-2024	- liczba kampanii informacyjnych, - liczba przedsięwzięć,

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

	Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego, a kościołami lub związkami wyznaniowymi na terenie gminy Dolice w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie do programów nauk przedmażeńskich			- liczba parafii współpracujących z Gminą Dolice
Działania profilaktyczne i edukacyjne wśród dzieci i młodzieży szkolnej	Działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych, alternatywnych wobec stosowania przemocy metod i kompetencji rodziców (propagowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich, edukacja w zakresie bezpieczeństwa dzieci)	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe, Policja Placówki kultury	2021-2024	- liczba zrealizowanych przedsięwzięć edukacyjnych wśród rodziców, - liczba uczestników,
	Działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży służące zapobieganiu przemocy rówieśniczej, niwelowaniu agresji w środowisku szkolnym i przeciwdziałanie uzależnieniom (m.in. realizacja programów rekomendowanych i projektów profilaktycznych, promowanie pozytywnych postaw i zachowań)	Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki, GOPS, szkoły, organizacje pozarządowe, Policja placówki kultury		- liczba programów zrealizowanych w szkołach, - liczba przedsięwzięć, projektów edukacyjnych zrealizowanych w szkołach

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

2. OCHRONA I POMOC OSOBOM DOTKNIĘTYM PRZEMOCĄ W RODZINIE

Rodzaje działań	Realizator/Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Realizacja zadań przez Zespół Interdyscyplinarny oraz grupy robocze zgodnie z kompetencjami	Zespół Interdyscyplinarny	2021-2024	- Liczba posiedzeń ZI, - liczba utworzonych grup roboczych, - liczba posiedzeń grup, - liczba rodzin objętych pomocą grup roboczych, - liczba osób objętych pomocą grup roboczych
Współpraca z instytucjami rządowymi oraz samorządowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny, GOPS, szkoły, Policja, placówki kultury, organizacje pozarządowe		- liczba podjętych inicjatyw, przedsięwzięć
Upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom zagrożonym przemocą lub dotkniętym przemocą w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny,		- coroczneaktualizowanie na stronie internetowej gminy baz teleadresowych podmiotów udzielających pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz informacji o formach pomocy, - liczba opracowanych materiałów edukacyjnych
Zapewnienie pomocy psychologicznej, pedagogicznej, terapeutycznej, prawnej, socjalnej i rodzinnej dla osób i rodzin zagrożonych lub dotkniętych przemocą	ZI		- liczba punktów konsultacyjno-informacyjnych - liczba osób korzystających z poradnictwa
Zapewnienie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie	GOPS Policja podmioty lecznicze		- liczba dzieci objętych pomocą
Kierowanie osób dotkniętych przemocą do Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Stargardzie oraz do Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie kraju	GOPS		- liczba osób doświadczających pomocy, którym udzielono pomocy w uzyskaniu schronienia
Zapewnienie miejsca interwencyjnego dla ofiary przemocy	GOPS		- liczba miejsc, - sposób zapewnienia pomocy

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

Działania w kierunku utworzenia grupy wsparcia	ZI	2021-2022	- rodzaje działań
Opracowanie gminnego programu pomocy dla ofiar przemocy w rodzinie	ZI	2023	

3. ODDZIAŁYWANIE NA OSOBY STOSUJĄCE PRZEMOC

Rodzaje działań	Realizator/ Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Rozpowszechnianie informacji o dostępnych programach korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz motywowanie osób stosujących przemoc do udziału w programach	GOPS ZI	2021-2024	- liczba uczestników programów korekcyjno- edukacyjnych, ilość działań informacyjnych - liczba osób, które w ramach prowadzonej procedury NK otrzymały materiały edukacyjne
Interweniowanie oraz reagowanie właściwych podmiotów na stosowanie przemocy w rodzinie	Policja Żandarmeria wojskowa GOPS GKRPA Szkoły, Podmioty lecnicze		- liczba sporządzonych formularzy NK „A” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę, - liczba rodzin objętych procedurą NK, - liczba zatrzymań osób stosujących przemoc, - liczba wydanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie nakazów natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego z rodziną mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, - liczba wydanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie zakazów zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, - liczba wszczętych i zakończonych postępowań związanych z przemocą w rodzinie
Zapewnienie schronienia osobom podejrzanym o stosowanie przemocy oraz sprawców przemocy w związku z opuszczeniem lokalu zajmowanego wspólnie z domniemaną ofiarą przemocy lub osobą dotkniętą przemocą w rodzinie	GOPS	2021-2024	- liczba miejsc - liczba osób, którym udzielono pomocy w formie schronienia

*Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
w Gminie Dolice na lata 2021-2024*

4. PODNOSZENIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIE WYPALENIU ZAWODOWEMU OSÓB REALIZUJĄCYCH ZADANIA Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Rodzaje działań	Realizator/Partner	Termin realizacji	Wskaźniki
Wsparcie dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc (superwizja, grupy wsparcia, konsultacje specjalistyczne)	Zespół Interdyscyplinarny	2021-2024	- liczba osób korzystających z form wsparcia
Szkolenia oraz doskonalenie kompetencji zawodowych osobom realizującym zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie	Zespół Interdyscyplinarny, Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki		- liczba szkoleń

5.3. REALIZATORZY/PARTNERZY PROGRAMU

Realizatorami Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2021-2024 będą:

- 1) Zespół Interdyscyplinarny,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dolicach,
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dolicach,
- 4) Pełnomocnik Wójta ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Narkomanii,
- 5) placówki oświaty funkcjonujące na terenie gminy Dolice,
- 6) placówki kultury funkcjonujące na terenie gminy Dolice,
- 7) podmioty lecznicze funkcjonujące na terenie gminy Dolice,
- 8) organizacje pozarządowe.

5.4. FINANSOWANIE PROGRAMU

Realizacja poszczególnych działań wynikających z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2021-2024 uzależniona będzie od możliwości finansowych Gminy Dolice. Działania będą realizowane w ramach środków własnych Gminy, środków z dotacji budżetu państwa na finansowe wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego (art. 8 pkt 7 lit. a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie), ze środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz przy partnerskim udziale organizacji pozarządowych, instytucji i podmiotów zewnętrznych.

5.5. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

Zakłada się, że efektami realizacji założeń Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2021-2024 będą:

- 1) nabycie przez społeczność lokalną wiedzy o zagrożeniach jakie niesie zjawisko przemocy wobec drugiego człowieka (rodziny),
- 2) zwiększenie świadomości i wrażliwości mieszkańców gminy Dolice wobec aktów przemocy w środowisku lokalnym,
- 3) zmniejszenie zjawiska przemocy rówieśniczej oraz zachowań negatywnych i niepożądanych wśród dzieci i młodzieży w środowisku szkolnym,
- 4) zapewnienie kompleksowej i profesjonalnej pomocy zarówno dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie i doświadczających przemocy w rodzinie, jak i dla osób podejrzanych o stosowanie przemocy i stosujących przemoc w rodzinie,
- 5) wysokie kompetencje służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie.

5.6. MONITOROWANIE

Za monitoring Programu będzie odpowiadał Zespół Interdyscyplinarny w Dolicach w oparciu o corocznie przygotowywaną sprawozdawczość. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Sprawozdanie z realizacji w danym roku kalendarzowym Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar w Rodzinie w Gminie Dolice na lata 2021-2024, przedkładane będzie Radzie Gminy Dolice w terminie do dnia 31 marca następnego roku.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabele:

- Tab. 1. Liczba mieszkańców gminy Dolice w latach 2017-2019 – s. 8,
- Tab. 2. Przekonania mieszkańców gminy Dolice dotyczące przemocy – s. 11,
- Tab. 3. Liczba Niebieskich Kart przekazanych do przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2018-2020 – s. 16,
- Tab. 4. Liczba realizowanych procedur „Niebieska Karta” w Gminie Dolice – s. 17,
- Tab. 5. Zespół Interdyscyplinarny i grupa robocza – zadania – s. 18,
- Tab. 6. Ochrona i pomoc osobom w ramach pracy ZI w latach 2018-2020 – s. 19,
- Tab. 7. Udzielanie wsparcia osobom w ramach procedury Niebieskiej Karty w latach 2018-2020 – s. 19,
- Tab. 8. Interwencje policji na terenie gminy Dolice w latach 2018-2020 – s. 20,
- Tab. 9. Korzystający ze świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej – s. 21,
- Tab. 10. Liczba osób objętych wsparciem GKRPA w Dolicach – s. 22,
- Tab. 11. Analiza SWOT – s. 22-23.

Wykresy:

- Wykres 1. Przekonania mieszkańców gminy Dolice dotyczące wychowania – s. 10,
- Wykres 2. Osoby doświadczające przemocy w gminie Dolice – s. 10,
- Wykres 3. Zjawisko przemocy wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Dolice – s. 12,
- Wykres 4. Rodzaje przemocy doświadczanej przez uczniów w szkole – s. 13,
- Wykres 5. Częstotliwość zjawiska przemocy w szkołach podstawowych – s. 13,
- Wykres 6. Poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w szkole – s. 14,
- Wykres 7. Poczucie zagrożenia dzieci i młodzieży w szkołach ze strony kolegów – s.14,
- Wykres 8. Prześladowanie w szkołach podstawowych – s. 15.